

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فصل اول

کلیات تحقیق

فصل دوم

مبانی نظری تحقیق

فصل سوم

روش شناسی تحقیق

فصل چہارم

تجزیہ و تحلیل اطلاعات

فصل پنجم

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

فهرست منابع و مآخذ

دانشگاه تهران
دانشکده مدیریت

بررسی نقش عدالت در بقا و فروپاشی مدیریت دولتها
(مطالعه موردی: دوره هخامنشیان)

دانشجو
غزاله طاهری عطار

استاد راهنما
دکتر علی اصغر پورعزت

پایان نامه برای دریافت گواهی نامه کارشناسی ارشد در رشته مدیریت دولتی

شهریور ماه 1385

دانشگاه تهران

دانشکده مدیریت

**بررسی نقش عدالت در بقا و فروپاشی مدیریت دولتها
(مطالعه موردی: دوره هخامنشیان)**

دانشجو

غزاله طاهری عطار

استاد راهنما

دکتر علی اصغر پورعزت

اساتید مشاور

دکتر آرین قلی پور

دکتر سید علی علوی

استاد داور

دکتر حسن عابدی جعفری

پایان نامه برای دریافت گواهی نامه کارشناسی ارشد در رشته مدیریت دولتی

شهریور ماه 1385

چکیده:

در جهان همواره حوادث تاریخی در جریانند؛ در کشاکش این حوادث و دگرگونی‌ها تمدن‌هایی ظهور می‌کنند، رشد می‌کنند، و سقوط می‌نمایند. بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر بقا یا فروپاشی یک تمدن، می‌تواند برای تمدن‌ها و جوامع در حال رشد، بسیار عبرت آموز باشد. تمدن ایرانی یکی از قدیمی‌ترین و تأثیرگذارترین تمدن‌های تاریخ بشری است، و ایران زمین نیز به مثابه خاستگاه این تمدن در اعصار گوناگون، حکمرانی حکومت‌ها و سلسله‌های بی‌شماری را به خود دیده است که برخی از آنها به هنگام برخورداری از فر و شکوه، و سطح بالایی از اقتدار سیاسی و اقتصادی، گاهی به دلایل ناشناخته‌ای افول کرده و در نهایت منقرض شده‌اند؛ حکومت‌های مقتدری همچون هخامنشی، ساسانی، اشکانی و غیره. در این میان تمدن و امپراتوری هخامنشی یکی از تأثیرگذارترین تمدن‌های حیات بشری است که علیرغم برخورداری از سابقه‌ای 230 ساله، به دست سرداری جوان و کم تجربه اما تشنه قدرت و شوکت (اسکندر)، منقرض شد. تأسیس این امپراتوری که اقوام، زبان و فرهنگ‌های گوناگون و متنوعی را در بر می‌گرفت، یک انقلاب بزرگ در تاریخ جهان بود؛ زیرا برای نخستین بار دنیا شاهد پیدایش یک دولت واحد و متمرکز شد که پیش از آن همانندی همچو آن ندیده بود و در زمان‌های بعد نیز پس از 230 سال، فقط امپراطوری روم توانست با آن برابری کند. امپراتوری پارس تا زمان مرگ اسکندر که خود او نیز به نوعی آخرین امپراتور هخامنشی به شمار می‌آید، دوام یافت، و هنوز هم آثار و بقایای این پادشاهی عظیم در قصرها و برجسته‌نقش‌های پرسپولیس و گورهای شگفت آور و پر جلال و جبروت پاسارگاد و برخی آثار دیگر، آماده‌اند تا در هر لحظه، شوکت و سیطره کم نظیر شاهان بزرگ و اتباع آنها را به یاد آورند. حال سؤال اصلی این است که امپراطوری و تمدنی با این قدرت، عظمت و فتوحات بی شمار، چگونه طی 230 سال از درون فرو پاشید، و به سادگی تسلیم یک سردار جوان و کم تجربه شد. دلایل بسیاری را می‌توان برشمرد که در انقراض و فروپاشی یک تمدن دخیل‌اند، گویا این علل در مجموع به نوعی هم افزایی یافته، فروپاشی یک تمدن و حکومت مقتدر را سرعت می‌بخشند. عدالت، پاسخگویی، آزادی و هویت ملی و غیره از جمله عواملی هستند که احتمالاً عدم وجودشان در بطن یک جامعه موجب می‌گردد که ارکان آن جامعه متزلزل گردد و به ورطه نابودی فرو افتد.

تقدیر و تشکر

ایزدمنان را سپاسگذارم که به من توفیق داد در مسیر مقدس علم و پژوهش گام نهم، گرچه مسیر بس دشوار است و من همچون طفلی کنجکاو در آغاز راه؛ ولکن بر خود واجب می‌دانم از محضر همه بزرگوارانی که قدم نهادن در این مسیر، بدون کمک و توجه‌شان میسر نبوده است، نهایت تشکر و سپاس را داشته باشم:

جناب آقای دکتر پورعزت که افتخار شاگردی در محضر ایشان را داشته و دارم، در نهایت بزرگواری نهایت کمک و همکاری را با اینجانب نموده، و همواره بنده را از رهنمودهای گرانقدرشان بهره‌مند ساخته‌اند؛

جناب آقایان دکتر علوی و دکتر قلی پور که در سمت مشاوران این پایان نامه افتخار استفاده و بهره‌مندی از محضرشان را داشته‌ام؛

جناب آقای دکتر عابدی جعفری که در سمت ناظر این پایان نامه قبول زحمت فرموده، و در نهایت بزرگواری کمال همکاری را با بنده داشته‌اند؛

همچنین بر خود واجب می‌دانم که نهایت سپاس و تشکر را از پدر و مادر عزیز و گرامی‌ام داشته باشم که همواره وامدار و مدیون محبت‌های بی‌دریغ‌شان بوده و هستم.

فصل اول: کلیات

مقدمه.....	2
1-1) مسأله اصلی تحقیق.....	2
2-1) تشریح و بیان موضوع.....	2
3-1) ضرورت انجام تحقیق.....	9
4-1) سابقه تحقیقات و مطالعات انجام گرفته.....	12
5-1) سؤال‌های	
تحقیق.....	12
6-1) اهداف اساسی از انجام	
تحقیق.....	13
7-1) نتایج مورد انتظار پس از انجام این تحقیق.....	13
8-1) روش انجام	
تحقیق.....	14
9-1) قلمرو	
تحقیق.....	14
10-1) تعریف واژه‌ها و اصطلاحات تخصصی	
طرح.....	14

فصل دوم: مبانی نظری تحقیق

مقدمه.....	18
1-2.	
عدالت.....	18
2-2. پاسخگویی و حساب‌پس-	
دهی.....	24
1-2-2. اهداف و کارکردهای پاسخگویی	
عمومی.....	27
2-2-2. سوء کارکردهای ناشی از افراط در زمینه حساب پس دهی	
عمومی.....	28

3-2	هویت.....
29
4-2	استبداد.....
33
1-4-2	آثار و نتایج
37
5-2	خودشیفتگی.....
39

فصل سوم: روش تحقیق

43
43
44

صفحه

عنوان

44
46
47

49

49
49

51

51

52
53

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

55.....	مقدمه.....
55.....	دودمان هخامنشی.....
	نگاهی گذرا بر شاهنشاهی هخامنشی، از بدو تأسیس تا هنگامه
56.....	فروپاشی.....
	بررسی و تحلیل متون
66.....	تاریخی.....
88.....	پاسخ به سؤالات تحقیق.....
92.....	یافته‌های جانبی پژوهش.....

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات

97.....	نتیجه‌گیری.....
98.....	علل شکست‌های پی در پی هخامنشیان.....
101.....	پیشنهادهای برای تحقیقات آتی.....
103.....	منابع و مأخذ.....

فهرست جدا اول:

صفحه	عنوان
------	-------

جدول 4-1. گزارش‌های تاریخی درباره میزان رعایت عدالت در دوره	هخامنشیان.....67
جدول 4-2. گزارش‌های تاریخی درباره میزان استبداد در دوره	هخامنشیان.....71
جدول 4-3. گزارش‌های تاریخی درباره میزان وجود هویت ملی در دوره هخامنشیان.....	73

- جدول 4-4. گزارش‌های تاریخی درباره مراتب خودشیفتگی پادشاهان در دوره
هخامنشیان.....75
- جدول 4-5. گزارش‌های تاریخی درباره میزان پاسخگویی در دوره
هخامنشیان.....78
- جدول 4-6. نتایج نظرخواهی از صاحب‌نظران تاریخی درباره 70 گزاره تنظیم
شده.....80
- جدول 4-7. نتایج حاصله مبتنی بر گزاره‌های استخراج شده از متون تاریخی.....83
- جدول 4-8. نتایج نظرخواهی دوم از صاحب‌نظران در خصوص نتیجه‌گیری
نهایی.....84
- جدول 4-9. خلاصه آراء صاحب‌نظران تاریخ‌شناس درباره مدل مورد نظر
محقق.....85
- جدول 4-10. خلاصه آراء صاحب‌نظران علم مدیریت درباره مدل مورد نظر
محقق.....86
- جدول 4-11. خلاصه آراء صاحب‌نظران علوم سیاسی درباره مدل مورد نظر
محقق.....86
- جدول 4-12. خلاصه آراء صاحب‌نظران علم اقتصاد درباره مدل مورد نظر
محقق.....86
- جدول 4-13. گزارش‌های تاریخی درباره میزان دخالت ناشایستگان در دوره
هخامنشیان.....92
- جدول 4-14. گزارش‌های تاریخی درباره میزان قدرت طلبی در دوره
هخامنشیان.....94
- جدول 4-15. گزارش‌های تاریخی درباره ضعف و نارضایتی ارتش در دوره
هخامنشیان.....94
- جدول 4-16. گزارش‌های تاریخی درباره میزان فساد اخلاقی در دوره